

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.725.142
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Марко ЯРЕМЧИШИН**, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2023 році закінчив Львівський державний університет внутрішніх справ та здобув кваліфікацію магістр, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 053 «Психологія», працює на посаді викладача кафедри практичної психології навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, виконав акредитовану міждисциплінарну освітньо-наукову програму «Психологія та менеджмент організації».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.725.142, утворена наказом Львівського державного університету внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, м. Львів від 28 січня 2026 року № 43, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради - В'ячеслава БЛІХАРА, доктора філософських наук, професора, директора навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ

Рецензентів -

Зоряни КОВАЛЬЧУК, доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри загальної та соціальної психології навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ

Мар'яни ЯЦИК, кандидата педагогічних наук доцента, доцента кафедри менеджменту та економічної безпеки навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ

Офіційних опонентів -

Віктора АЛЬКЕМИ, доктора економічних наук, професора, професора кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»

Валентини БАЛАХТАР, доктора психологічних наук, професора, професора кафедри психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,

на засіданні «16» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування» Марку ЯРЕМЧИШИНУ на підставі

публічного захисту дисертації «Психологічна відповідальність лідерів організацій різних соціо-культурних середовищ» за спеціальностями 053 «Психологія», 073 «Менеджмент» (міждисциплінарна освітньо-наукова програма «Психологія та менеджмент організації»).

Дисертацію виконано у Львівському державному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України, м. Львів.

Наукові керівники Галина КАТОЛИК, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ; Марта КОПИТКО, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для досліджуваної галузі знань, та характеризується єдністю змісту, а також точністю викладення матеріалу.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, у якій наведено теоретичне узагальнення і нове розв'язання проблеми психологічної відповідальності лідерів організацій різних соціокультурних середовищ.

У дисертаційному дослідженні вперше розроблено модель ефективного лідера, у якій розкриваються властивості практичної емпатії, стресостійкості, відповідальності, активного осмислення, здатності до над-аналізу, архетипної приналежності; модель культурно-психологічних факторів соціокультурного середовища, яка включає лідерське усвідомлення, ідентифікацію, соціальні норми, соціалізацію, онлайн контекст, інтергрупові упередження та стереотипи, кроскультурну взаємодію, мультикультурну асиміляцію; теоретично-гіпотетичну модель психологічної відповідальності лідерів організацій різних соціокультурних середовищ, яка інтегрує як компоненти особистісного профілю лідера: хронологічного віку лідера, стаж лідерської діяльності, властивості психологічної стійкості, самооцінки стилю управління, самоефективності, організаторсько комунікативних здібностей, так і особливостей соціокультурних середовищ, у яких реалізуються лідери; удосконалено теоретико-методологічні основи психологічних особливостей відповідальності лідера, як особистісної властивості, у контексті яких запропоновано авторське визначення феномену психологічної відповідальності лідера мікро соціокультурного середовища, як суб'єктивне сприйняття особою значущості власних дій та їх наслідків, рефлексивне та інтроспективне їх опрацювання, зіставлення їх з моральними цінностями у контексті інтернальної атрибуції; наукове уявлення про психологічну відповідальність, як психічне явище, у розрізі психоаналітичних теорій; наукове трактування феномену психологічної відповідальності лідерів у моделях американського, азійського, європейського соціокультурних середовищ, що надає чіткості та цілісності уявленням щодо різноманітності архетипності лідерської відповідальності у

різних ментальних соціокультурних просторах; науковий підхід до психологічної відповідальності лідера у кризових умовах (у контексті сучасної російсько-Української війни), де обґрунтовується його трансформаційний вплив у кризових воєнних умовах на соціокультурне середовище, методологічний підхід до розвитку психологічної відповідальності лідерів, як фактору впливу на ефективність процесу управління персоналом організації, основою якого є сформована модель впливу психологічної відповідальності лідерів на показники ефективності управління персоналом організації; набули подальшого розвитку обґрунтування сукупності психологічної відповідальності лідерів, що формує системний позитивний ефект для організації, забезпечуючи стабільність трудового колективу, підвищення ефективності використання людського капіталу та зростання адаптивності організації до змін зовнішнього середовища, систематизація особливостей впливу психологічної відповідальності лідерів на показники ефективності управління персоналом організації на основі визначення розвитку психологічної відповідальності лідерів системоутворюючим чинником ефективного управління персоналом, що дозволило сформулювати напрями реалізації практичних рекомендацій розвитку психологічної відповідальності лідерів в організаціях, твердження, що у сучасних умовах, зокрема в контексті тривалих кризових викликів, психологічна відповідальність лідера перетворюється з бажаної характеристики на необхідну умову ефективного та соціально відповідального управління персоналом; що інституціоналізація психологічної відповідальності у системі управління персоналом, зокрема, через включення її до профілів посад керівників, процедур добору, оцінювання та системи ключових показників ефективності, створює організаційні передумови для зниження кадрових ризиків, підвищення стабільності трудових колективів і прогнозованості управлінських результатів; психологічна відповідальність лідерів виходить за межі індивідуальної особистісної характеристики та набуває статусу інтегрованої управлінської компетентності, яка безпосередньо впливає на якість управлінських рішень, соціально-психологічний клімат, мотивацію та поведінку персоналу, теоретичне обґрунтування формульованого експерименту та доцільності цілеспрямованого впровадження психокорекційних та навчальних заходів для дослідження особливостей психологічної відповідальності лідерів різних соціокультурних середовищ. Розгляд експерименту з позицій: мультикультурної взаємодії; здатності до формування цілісності у колективі; прогресивності для формування ефективного професійного простору; моралі та етики дозволив визначити можливість свідомого формування психологічної відповідальності лідера різних соціокультурних середовищ через структуровані програми, спрямовані на удосконалення, розвиток лідерських компетенцій.

Дисертація виконана державною мовою, відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а обсяг її основного тексту відповідає вимогам міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Психологія та менеджмент організації».

Аспірант має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» зокрема:

1. Яремчишин М. М. Політичне лідерство через призму психологічної відповідальності політика. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія». Том 1 № 19. 2024. С. 78-81. DOI: [https://doi.org/10.17721/BPSY.2024.1\(19\).13](https://doi.org/10.17721/BPSY.2024.1(19).13);

2. Яремчишин М. М. Особливості соціально-психологічної відповідальності лідерів організацій та соціокультурних груп. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 1. 2025 С. 90-96. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8458/2025-1-12>;

3. Яремчишин М.М. Соціокультурний взаємозв'язок управлінської діяльності з лідерством та психологічною відповідальністю Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2025. Випуск 24. С. 242-246. DOI: <https://doi.org/10.30970/PS.2025.24.28>.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження та рекомендації:

1. В'ячеслав БЛІХАР, доктор філософських наук, професор, директор навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, який звернув увагу, що:

1) доцільним було б у теоретичному розділі дисертаційного дослідження детальніше розглянути роль рефлексивності та здатності до саморозвитку як внутрішніх психологічних механізмів формування психологічної відповідальності лідерів у різних соціокультурних середовищах.

2. Зоряна КОВАЛЬЧУК, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та соціальної психології навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, яка надала позитивну рецензію, та зауважила:

1) окремі положення теоретичного аналізу могли б бути чіткіше структуровані, зокрема у частині узагальнення підходів до розуміння відповідальності в сучасній організаційній психології.

2) у роботі простежується значна кількість різних теоретичних моделей, що певною мірою ускладнює їх інтеграцію в єдину концептуальну систему.

3) перспективним напрямом подальших досліджень могло б стати ширше залучення міжнародних порівняльних вибірок, що дозволило б ґрунтовно проаналізувати кроскультурні відмінності у структурі психологічної відповідальності лідерів.

3. Мар'яна ЯЦИК, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ, яка надала позитивну рецензію. Без зауважень.

4. Віктор АЛБКЕМА, доктор економічних наук, професор, професор кафедри управлінських технологій Вищого навчального закладу «Університет

економіки та права «КРОК», який надав позитивний відгук та звернув увагу на наступне:

1) у роботі не проведено чіткого розмежування поглядів на предмет дослідження в розрізі різних управлінських теорій. Теорії лідерства, теорії організацій та концепції менеджменту персоналу змішуються без виділення специфіки розгляду відповідальності в кожній із них. Це певним чином нівелює управлінську цінність дослідження, оскільки для менеджменту важливо розуміти відповідальність не лише як внутрішній стан, а й як функціональну роль у структурі соціо-культурної організації.

2) наведена у третьому розділі модель впливу психологічної відповідальності (Рис. 3.1) фактично не є моделлю в науковому розумінні цього терміну. Вона не відображає динаміки процесів, ієрархії зв'язків та зворотних потоків інформації, залишаючись лише статичною ілюстрацією набору чинників впливу.

3) у таблиці 3.1, де автором задекларовано особливості впливу психологічної відповідальності, зазначено якісні показники. При цьому, у ній відсутні кількісні показники цього впливу. Для спеціальності «Менеджмент» важливо бачити не лише опис якостей (емпатія, стійкість тощо), а й вимірні результати їх впливу на управлінські процеси.

5. Валентини БАЛАХТАР, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, яка надала позитивний відгук. Без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.725.142 присуджує Марку ЯРЕМЧИШИНУ ступінь доктора філософії з психології та менеджменту персоналу з галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування» за спеціальностями 053 «Психологія», 073 «Менеджмент», міждисциплінарна освітньо-наукова програма «Психологія та менеджмент організації».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради
доктор філософських наук, професор

В'ячеслав БЛІХАР

